

Egy székely diák naplójából ...

(Utazás Erdélybe.)

(Folytatás.)

Itthon vagyok tehát, annyi kínos hazavágyódás után. A galíciai sár, az ásiagói sziklák, Piave, a joksok fáradtság; léhség, szomjúság; csaták zaja, — menekülés, — feledve. Feledtet mindent, ha csak percekre is a viszontlátás édes öröme.

Felujulnak a gyermekévek: Amint körültekintek házuk tájékán, minden tárgy egy-egy emlék, — mindenikhez egy-egy történet fűződik, melynek emlékeidézése, újraátélése valami kellemes örömmel tölti el.

Hazajöveletem híre hamar elterjed a faluban, amiben nagyrésze van János bá jól megszervezett központi hírmondójának. Egymás után jönnek a nének, a bácsik kérdegetve vörölről, fiúról, ki ekkor és ekkor szökött át a határon, mert nem akart „honvéd“ léte-re bocsoros katona lenni.

Mit mondjak én most ezeknek? Ha jót mondok, hát hazudok; ha pedig nem tudok róluk, nem hiszik el, — vége a nimbuszoknak.

Mózsai bá' azt álmodta a multkoriban, hogy a Kovács O. János fia a Jóska, amelyik az Isonzónál meghalt, — Isten nyugosztalja szegént, — tüzes szekérrel vágatott végig a hegytetőn s utánna sokan jöttek még katona ruhában s mintha ágyulóvést is hallott volna. Mit gondolok én, hogy mit jelent ez? Mert ő úgy gondolja, hogy rövidesen jönnek a magyarok s kiverik innen az oláhokat.

Egyik is told hozzá valamit, a másik is. Egyik meg ezt látott, a másik meg amazt. Gergely bá', a falu esze, kit „Széchenyi“-névvel tisztelnek meg, mert legjobban tudja a történelmet s legjáratosabb a törvényekben, — veszi most át a szót, mire mindnyájan elhallgatnak.

„Hát mondja csak urfi, — van-e még igazán magyar katona? Mer' ha van, hát mér nincs itt? Nem kell ide sok, csak jó, mer' mink is itt vagyunk. Eddig még nem mondtam, de most kikialtóm, hogy az egész világ hadd hallja, hogy még robbantószerem is vagyok eldugva. Mer' Mer' már mégis csak sok az, hogy mindenünkben kifosszonak itt. Hász' fizetünk mi adót, mindent, de törvényes alapon! Hanem ugy, hogy zsandárok egyszerűen jönnek és viszik, mert kell a prefekt-nek, vagy a pretor unak, az mégsem járja! Gondolnak egyet s mert a királynak levágtak egy birkát, hát nemzeti ünnepet csinálnak. Azt se tudjuk most, hogy mikor van nemzeti ünnep, — annyi van. Máskor megniztük a kalandáriumot és ünnepeztünk; — most ugy tudjuk meg, hogy a csendörök a mezőről zavarnak haza s meg is büntetnek. De hiszen mondhatnám én ezeket egy kerek álló hétig is, mégsem volna vége! Majd meglátja doktor ur!”

Általános helyeslés követi az öreg beszédjét s invitálgatnak a szőlőbe, hogy nézzem meg az idej termést s kóstoljam meg a tavalyit. Megigérem, hogy elmegyek, csak előbb jelentkezem a hatóságnál, a csendőrségnél. Az öreg megjegyzi, hogy vigyázzak ám a számra.

A „domnu plutonel“ elveszi utlevelem, nézi elülről hátra és vissza. Kérdéseket tesz fel, érdeklődve a magyar hadseregről és ilyenekről s „szerényen“ megjegyzi, hogy Pest szép város és jól telt ott az ideje.

mikor „elfoglalták“. Beírja nevemet egy rongyos könyvbe, meg a nacionálémat és azon figyelmeztetéssel, hogy nehogy „összeesküdjek“ — kegyelemben elbocsát.

Tisztelgek a „domnu primpretornál!“ Hivatalos szobájában fogad, honnan éppen most dobott ki három bocsoros „frátyét“, mert kellemes szendergésében panaszukkal zavarták. Iróasztala mellett egy angol bőrfotelben elnyújtózva ül, vagy inkább fekszik. Szájában nagy szivar, előtte szétszórva akták. Örvend a szerencsének. A Wertheim-szekrényhez megy, — kivessz belőle egy nagy üveget s két poharat. Látom, hogy sok üveg van még a szekrényben, de egyéb semmi, a szekrény mellett pedig több üres üveg. Tölt s iszunk!

Megjegyzem: „jó erős szilvórium!“ mire ő mosolyogva mondja, hogy mást nem is fogadna el! Nem azért engedi meg a zsidóknak a főzést, hogy neki pálinkája ne legyen! Ismét tölt, ismét iszunk és közben belép Blau ur, nyugalmazott bérlő. A főszolgabíró intim barátja és üzlettársa. Szó esik üzletről, melynek kapcsán Blau ur erős szidalmakban tör ki. Szidja Jorgát, mert nem járta ki a szállítási engedélyt, pedig sok pénzt vett fel érte. Ilyen is csak Romániában történhetik s ilyen tónusban tovább. A primpretor mosolyogva hallgatja s vigasztalja üzlettársát, hogy ne búsuljon, mert megbuktatják a liberálisokat és ők jönnek kormányra, akkor aztán . . .

„Sohse buktassák, — feleli Blau ur, — megy az ősszel ugy is, akkorára megszedi magát. S ha jönnek maguk, lopnak maguk, mert lop itt a királytól kezdve lefelé mindenki!“

A primpretor hangos röhejbe kezd! „Elsapjuk Ferdinándot és megkoronázzuk a trónörököszt, Carolt!“ — kiált fel még mindig nevetve.

Én nem tudtam mire vélni az egészet. Ugratás akar-e lenni, vagy mi? Hát én nem ugrom, hanem ajánltam magam és otthagytam őket, rendezzék üzleti ügyeiket.

Találkozom a régi öreg tanítómmal, — a buszmagyarral — aki több generáción át tanította betüvetésre a nebulókat s oltotta szívükbe az Istenfélelmet és az önzetlen hazaszeretetet. Példás megadással, de meg nem alkuvással türi szomorú sorsát. Szomorúan panasolja, hogy 52 évi szolgálat után kegyelem kenyéren él, de azért még most is szívvel-lélekkel foglalkozik a jövő fiaival s most öreg korára tanulja a román abc-t, mert román tudás nélkül, még felekezeti iskolában sem taníthat. A szobájában ott látom a falon a magyar cimert. Észreveszi, hogy azt mézem. Büszkén említi meg, hogy azért három napig volt elzárva, mert az iskola faláról csak a mult héten vette le! Szegény ember. Te igazán megbünhödted a mulat s jóvendőt!

Hasonló panaszok mindenkitől! A papot figyelik, hogy mit mond a szószékről. Vigyázniia kell, hogy ne-hogy kétértelmű szót használjon, mert vége-hossza nincs a meghurcolásnak. Még a harangozót is molesztálják, hogy a királyné nevenapján nem húzta olyan szépen a harangokat, mint Szt. István napján! Ha gyermek elszólja magát, az apát büntetik! De hát ki tilthatja meg annak a gyerekeknek, hogy eszményképe ne — most is — a magyar huszár legyen!

(Folyt. köv.)

Vásároljunk

Danner Mihály fűszer és csemege kereskedésében
Telefon 78. Széchenyi-tér 7.

Főszerkesztő KOLOSVÁRY-BORCSA MIHÁLY.

Felelős szerkesztő: FETTER GYULA.

Felelős kiadó: CSANÁDY GYÖRGY.

Budapesti szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. Deák-tér 1., II. e